

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto X. V Ljubljani, 15. decembra 1938. Štev. 50.

Danes meni, jutri tebi.

SLOVENSKI PREGOVOR

Danes:

Naš novi roman

(Gl. str. 6)

Aktivnost evropske politike

Pred novo karto Evrope

V ospredju so italijanske zahteve, Klajpeda in Ukrajina

Znani angleški opozicionalec Winston Churchill je imel te dni v Chingfordu v okraju Essex velik politični govor, ki je v njem dejal med drugim tudi naslednje:

V svojem nadaljnjem govoru je Winston Churchill omenil angleško-italijanski pakt. »Ta pakt še ni zadovoljil Italije, kajti vidimo, da se Italijani zdaj potegujejo za Nico, Korziko in Tunis. Italijanski tisk zahteva sodelovanje v Sueskem prekopu in naš ministrski predsednik misli, da ne kaže drugega, kakor napotiti se v Rim, da bi videl, kakšne nove pomirjevalne pilule so potrebne.

V angleški javnosti ni enotnosti glede zunanje politike, s katero bi se omejilo oborožitev. Vlada se ne upa predložiti potrebnih ukrepov, ker no-

roda in britanskega imperija, za ideal, ki ga zastopa Društva narodov in ki ga ne smemo opustiti.«

Churchill je na koncu svojega govora še poudaril, da Anglijo in Francijo v letu 1939. čakajo večje nevarnosti, ki se jim bosta upirali s precej oslabiljenim moralnim in materialnim odporom.

Iz gornjega govora angleškega državnika Winstona Churchilla torej posnemamo, da je evropska situacija zelo delikatna. Na eni strani italijanske zahteve po Nici, Korziki in Tunisu, vprašanje Džibutija in Sueskega prekopa, na drugi strani vprašanje Klajpede, Gdanska in Ukrajine.

Zunanja politika Evrope je danes

Francoska policija pred italijanskim konzulatom v Tunisu.

Davadier govori v francoski poslanski zbornici.

če sodelovanja opozicije. Ljudje se sprašujejo: čemu oboroževanje, če smo že na kolenuh. Čeprav se ne strinjamo z vlado, se vendar zavedamo, da je potrebno storiti vse za našo domovino in našo svobodo. Če so storjeni ukrepi napačni, jih je treba izboljšati. Če je naša politika napačna, jo bo treba spremeniti. In če torej vladni aparat ne deluje več pravilno, potem ga moramo na novo obrusiti, ali pa spremeniti. Naj se zgodi kar koli, mi vsi bomo morali delati dan in noč, da se naši državi ne bo treba bati zračnih napadov.

Kakšna bi morala biti po tem takem zunanja politika, glede katere bi bila vsa država enotna in za katero bi vse stranke izjavile, da so zanjo pripravljene sodelovati? To je politika, ki bo okrog sebe zbrala vse sile k odporu proti udarni sili diktatur, ki bo prav tako v okvirju možnosti sodelovala z vsemi državami, ki so navdahnjene z istim duhom v borbi za skupno stvar. Duhovali se morajo torej zbuditi in navdahniti z vzvišenimi ideali, ki odgovarjajo veličini angleškega na-

neverjetno razgibana. Lahko si predstavljamo, kakšna nervoza vlada v nekaterih zunanjih ministrstvih velikih evropskih držav. To tem lažje, ko vidimo, kako je borba napredovala v Klajpedi in kako stopa vsak dan bolj v ospredje ukrajinsko vprašanje.

V nedeljo so bile volitve v Klajpedi. Šlo je za izvolitev novih poslancev za klajpedski pokrajinski parlament. Za boljše razumevanje značaja teh volitev, naj omenimo nekaj podatkov. Klajpeda je pred vojno pripadala Nemčiji. Stela je 141.000 prebivalcev z okolico vred. Leta 1923. je postala avtonomna pokrajina pod litavsko nadoblastjo, in pod zaščito klajpedskega statuta, ki so ga podpisale Anglija, Francija, Italija in Japonska. Klajpeda je mesto ob Vzhodnem morju in edino pristanišče za Litvo. Razumljivo je po tem takem razburjenju, ki so z njim zadnje dni v litovski prestolnici Kovnu spremljali zadnje politične dogodke v Klajpedi, kajti v primeru, da se klajpedsko ljudstvo izjavi za Nemčijo, se Litvi lahko zgodi, da bo čez noč odrezana od morja.

Situacija v Klajpedi je kaj napeta. Tudi v Klajpedi imajo svojega Henleina v osebi dr. Neumanna, človeka, ki je že nekaj let prebil v litavskih ječah in ki brezkompromisno dela na tem, da bi se klajpedsko ozemlje vrnilo Nemčiji. Prebivalstvo Klajpede je po večini nemško. V dosedanem pokrajinskem parlamentu so od 29 mest zavzemali 24 mest Nemci, 5 pa Litvanci. Pri nedeljskih volitvah, ki se jih je udeležilo okrog 96 odstotkov vseh volilnih upravičencev, je pričakovati, da bodo dobili še večje število mandatov kakor so jih imeli doslej. Parola nedeljskih volitev je bila: »Nazaj k Nemčiji.« Rezultati volitev bodo znani šele v nedeljo, kajti volilni postopek je zelo kompliciran in mora vsak volilni upravičenec oddati 29 volilnih listkov, kar da veliko dela.

Klajpedsko vprašanje je po tem takem zrelo. V Kovnu je te dni prišlo do velikih demonstracij. Visokošolci so javno izrekli nezaupnico viadi in zahtevali vrnitev Waldemarasa, prejšnjega predsednika republike, ki se zdaj nahaja v tujini v pregnanstvu. Zelja mlajše generacije je, da bi se Waldemarasa vrnil in sestavil koalicijsko vlado. Litvanska vlada spremlja dogodke v Klajpedi z največjo pozornostjo in se zaveda mučnosti položaja, na drugi strani pa hoče v zadnjem trenutku, če se le da, dobiti od Nemčije razne koncesije, v primeru, da se klajpedsko vprašanje uredi v prid Nemčiji.

Klajpedsko vprašanje se bo torej uredilo v najkrajšem času. Lahko se

uredi tako, da se Klajpeda združi z Nemčijo ali pa da dobi polno avtonomijo, kar pomeni isto. Prihodnji dnevi nam bodo vse pojasnili.

Ukrajinsko vprašanje prihaja prav tako v svojo končno fazo. Nemčija si že nekaj let želi, da bi se ustanovila velika ukrajinska država, ki bi štela kakšnih 30.000.000 ljudi. Ta država bi nastala tako, da bi se od sedanje Češkoslovaške države vzela Podkarpatska Rusija, od današnje Poljske okrog ena tretjina njenega ozemlja, ki je naseljena z Malorusi in Belorusi, del Romunije (Bukovina) in dober del današnje Rusije, kjer žive Malorusi. Ta država, ki bi se ustanovila v najkrajšem času, bi bila v najtesnejši zvezi z nemško politiko in nemškim gospodarstvom.

Prvi pogoj je že od nekdaj dan. Malorusi in Belorusi se v današnji Poljski niso nikoli dobro počutili in nikoli ni bila poljska država njihova lastna država. Za časa bivše Avstrije so imeli še 2430 svojih ljudskih šol, danes jih imajo le še 134. Namesto tega je pa poskočilo število poljskih šol, in sicer na 2307. Obstojijo pa seveda še tako imenovane utrkiščišne šole, kjer se pouk vrši deloma v poljskem, deloma v maloruskem jeziku, a tudi v teh šolah je glavni učni jezik poljščina.

Od trenutka, ko je Podkarpatska Rusija v sedanji CSR dobila svojo popolno avtonomijo, se je tudi na Poljskem začelo močno politično gibanje. To politično gibanje dobiva čeda-

je bolj konkretne oblike. Poljska vlada je zato v velikih skrbeh, ker ne vidi možnosti, da bi to gibanje ustavila, na drugi strani pa se zaveda, da se ne more zanesi ne na Francijo ne na Anglijo in bo morala hočeš nočeš pozreti to grenko pilulo, ker se je na lepem znašla osamljena in brez prijateljev. Božji mlini meljejo počasi, a zanesljivo. Poljska je po svojih poslanikih v Londonu in Parizu vprašala, kaj bodo ukrenili v primeru poljsko-nemškega konflikta in ali lahko pričakuje od Pariza in Londona kakšno pomoč, a zaveda se, da je vsako povpraševanje in moledevanje zaman.

Pričakujejo, da bo imel vodja nemškega reicha Adolf Hitler v nemškem parlamentu 30. t. m. velik govor, ki bo v njem podprl tudi svoje stališče do Ukrajine. To stališče bo merodajno.

V najkrajšem času lahko pričakujemo, da bo Italija sporočila francoski vladi svoje predloge glede nove ureditve francosko-italijanskih odnosov. Zahtevala bo avtonomijo za Italijane v Tunisu, sodelovanje pri Sueskem prekopu in reorganizacijo upravnega sistema v Džibutiju, kakor tudi kontrola nad železniško progo Džibuti-Adis Abeba.

Demonstracije so se v Italiji nekoliko polegale. Na Korziki pa pripravljajo Francozi velik narodni dan. To bo manifestacija zvestobe Franciji. Objavljen je za ta dan prihod francoskega ministrskega predsednika Daladiera.

Ribbentrop in Bonnet podpisujeta francosko-nemški sporazum.

